

O rodzinie Rudzkich i historii wsi Dłużniewice...

Dłużniewice są **miejscością solecką** w północnej części gminy Żarnów, położoną przy drogach gminnych. W 2013 roku we wsi mieszkały 92 osoby. Od czasów zaborów do 1954 roku, Dłużniewice należały do **gminy Topolice** z siedzibą w Żarnowie. W latach 1954 - 1959 wieś była siedzibą samodzielnej **gromady Dłużniewice**, w latach 1960 - 1972 weszła w skład **gromady Żarnów**, a w wyniku reformy administracyjnej 1973 roku została włączona do **gminy Żarnów**. Wieś od wieków wchodziła w skład **parafii św. Mikołaja w Żarnowie** (jednej z najstarszych w Polsce) w dekanacie żarnowskim i w diecezji radomskiej. Obecnie należy do **parafii Chełsty - Zdyszewice** i kościoła pod wezwaniem **Podwyższenia Krzyża Świętego w Zdyszewicach**, zbudowanego w 1984 roku staraniem ks. Mariana Ślusarczyka, wg projektu arch. Ignacego Banaszczyka. Odległości od ważnych miast i miejscowości wynoszą: Żarnów - 6 km, Skórkowice - 9 km, Białaczów - 20 km, Paradyż - 5 km, Aleksandrów - 13 km, Ruda Maleniecka - 21 km, Opoczno - 22 km, Końskie - 25 km, Sulejów - 22 km, Piotrków Trybunalski - 38 km, Tomaszów Mazowiecki - 38 km, Kielce - 65 km, Radom - 91 km, Łódź - 87 km.

Miejscowość ma bogatą historię i od wieków słynęła z **dworu ziemiańskiego**. Wieś należała do **kasztelanii żarnowskiej**. W 1827 roku we wsi znajdowało się 26 domów, zamieszkałych przez 207 włościan. W końcu XIX wieku **folwark** obejmował 777 mórg ziemi (w tym grunty orne i ogrody - 471 mórg).

Herb Rodu Rudzkich

Włościanie pracowali na gruntach dworskich, ale gospodarowali też na własnych 113 morgach (1 morga = 0,56 ha). Zabudowania folwarczne składały się aż z 17 obiektów (1 murowany i 16 drewnianych). W okolicach były obfite **pokłady torfu**. Właściciele dworu w Dłużniewicach słynęli z **patriotyzmu**, zasłużyli się w czasach **Powstania Styczniowego** (1863/1864), prowadząc „**kasę prowiantową**” powstańców. W XIX i XX wieku dwór należał do **rodziny Rudzkich herbu Prawdzic**. Za swoją postawę, miejscowi ziemianie byli przez władze carskie **represjonowani**.

Z kart interesujących dziejów wsi Marcinków...

Marcinków jest **miejscością solecką** w gminie Żarnów, położoną przy drogach powiatowych nr 1504E Żarnów - Skórkowice, nr 3125E Marcinków - Grębenice, nr 3124E Tomaszów - Rudzisko i drogach gminnych. W skład sołectwa wchodzi miejscowości **Tomaszów i Kamieniec**. W 2013 roku w Marcinkowie mieszkało 88 osób (w 1998 roku - 122 mieszkańców), w Tomaszowie - 22 osoby, a w Kamieńcu - 3 osoby. Od czasów zaborów do 1954 roku, wieś należała do **gminy Machory** z siedzibą w Marcinkowie, gdzie znajdował się urząd gminny. W latach 1954 - 1972 miejscowość stała się siedzibą **gromady Marcinków**, a w wyniku reformy 1973 roku została włączona do **gminy Żarnów**. Wieś od wieków wchodziła w skład **parafii św. Mikołaja w Żarnowie**, a obecnie - do **parafii Miłosierdzia Bożego w Chełstach** w dekanacie żarnowskim i diecezji radomskiej. Dziej Marcinkowa sięgają **XVIII wieku**. Nazwa miejscowości pochodzi od założyciela **Marcina Dołęgi**. Około 1775 roku utworzył na terenie wsi Chełsty **kolonię Marcinków**, zwaną „**Pieńkami**”. Marcin Dołęga był kalwinem i oficerem wojsk koronnych, posiadaczem wielkiego **majątku**, w skład którego wchodziły Adamów, Chełsty, Machory, Młynek, Myślębórz, Sulborowice i Wesola (Tresta).

Skupiał się na produkcji surówki wielkopieczowej, bo okolice obfitowały w złoża **rud żelaza i glin**. Na początku XIX wieku wieś należała do **Ignacego i Katarzyny Dembińskich**, a w 1814 roku nabył ją przemysłowiec żydowskiego pochodzenia **Samuel Fraenkel**. W 1826 roku wieś kupił **Ludwik Łaski**. W końcu XIX wieku do gminy Machory należały: Adamów, Antoniów, Brzezie, Cegielnia, Chełsty, Czersko, Grębenice, Justynów, Jasion, Klew, Kuźminka, Malenie, Maleniec, Machory, Marcinków, Myślębórz, Młynek, Nowa Góra, Polesie, Poręba, Ruszenice, Siedłów, Sielec, Siergiejewek, Siucice, Skórkowice, Sosnowice, Sulborowice, Tama, Tomaszów, Widuch, Władysławów, Wolica, Wozniesieński, Zawada i Zdyszewice. W 1827 roku wieś liczyła 10 domów, w których mieszkało 69 włościan (w 1887 roku - 16 domów i 136 osób). W 1862 roku majątek ziemski Machory (z Marcinkowem) należał do **Antoniego Łaskiego i Ludwika z Łaskich**, żony **Rudolfa Beningsena**. Ostatnim właścicielem był spolszczony Niemiec, fabrykant i właściciel Machor, **Ludwik Bayer** (zasłużony dla rozbudowy kościoła w Żarnowie). W czasie II wojny światowej okolice były ostoją **Armii Krajowej**, ludność była represjonowana, a wsie były pacyfikowane przez hitlerowców.

Nad rzeką Wąglanką, w miejscowości Nadole...

Nadole to **miejscość solecka** w gminie Żarnów, nad rzeką Wąglanką, zamieszkała przez 76 osób (w 2013 roku). Od czasów zaborów do 1954 roku wieś należała do **gminy Białaczów**. W 1954 roku Nadole weszło w skład **gromady Topolice**, a w 1959 roku w skład **gromady Żarnów**. W wyniku reformy administracyjnej od 1973 roku, należy do **gminy Żarnów**. Wieś wchodzi w skład **parafii św. Mikołaja w Żarnowie** w dekanacie żarnowskim. Parafia znajduje się w diecezji radomskiej. Odległości od ważnych dla mieszkańców wsi Nadole miast i miejscowości wynoszą: Żarnów - 5 km, Białaczów - 11 km, Paradyż - 10 km, Opoczno - 18 km, Końskie - 22 km, Sulejów - 26 km, Piotrków Trybunalski - 42 km, Tomaszów Mazowiecki - 43 km, Kielce - 65 km, Skarżysko-Kamienna - 62 km, Radom - 83 km, Łódź - 91 km, Częstochowa - 115 km, Warszawa - 146 km, Sandomierz - 150 km, Kraków - 162 km, Lublin - 202 km. Miejscowość Nadole jest położona **nad Wąglanką**, malowniczą rzeką z dorzecza Pilicy. Na północ od wsi Nadole znajduje się **zalew** na rzece Wąglance o powierzchni 175 ha. **Rzeka Wąglanka** ma długość 50,4 km, toczy swe wody z rejonu wsi Nowe Brody k. Końskich i uchodzi do rzeki **Drzewiczki** w Opocznie. Wieś ma bogatą historię, sięgającą **XVI wieku**. Znajdowała się w **kasztelanii żarnowskiej**.

O istnieniu Nadola pisał **Jan Łaski** w „**Liber Beneficiorum**”. Na południe od wsi, w dniu **16 września 1655 roku** odbyła się jedna z największych bitew podczas szwedzkiego „potopu”. Wojskami polskimi dowodził król Jan Kazimierz, a armią szwedzką - król Karol Gustaw. Bitwa zakończyła się klęską Polaków. Do historii Polski przeszła jako „**bitwa pod Żarnowem**”. Po bitwie okoliczne miejscowości zostały spalone, a ludność wymordowana. W czasach historycznych Nadole znane było z **młynów wodnych** nad Wąglanką. W 1827 roku w 11 domach żyło 74 włościan, a w 1880 roku w 12 domach - 106 mieszkańców. Grunty Nadola były podzielone na **ziemię folwarczną** (378 mórg) i **ziemię włościańską** o obszarze 171 mórg (1 morga = 0,56 ha). Wsie Nadole i Niemojowice w czasie II wojny światowej były bazą **25 pułku piechoty Armii Krajowej**. W Górkach Niemojowskich w dniu **9 listopada 1944 roku** rozwiązano 25 pp AK. Ludność okolicznych wiosek ucierpiała w czasie okupacji hitlerowskiej. W okolicach wsi, stacjonował słynny partyzant, ułan **por. Adolf Pilch „Dolina”** z „Grupy Kampinos” AK, który podporządkował się dowódcy 25 pp AK. Miejscowości Nadole, Niemojowice, Miedzna Murwana i Ossa są obecnie terenem **zabudowy lotniskowej** i miejscem wypoczynku, do czego przyczynia się **atrakcyjne położenie wsi**.

O innych miejscowościach Ziemi Żarnowskiej...

W najbliższych numerach naszego pisma, przeczytacie Państwo ciekawe informacje na temat pozostałych, niewielkich miejscowości, znajdujących się na Ziemi Żarnowskiej. A są nimi: **Adamów, Młynek, Skumros, Ławki, Siedłów, Malenie, Tomaszów, Poręba, Jasion, Afryka, Dąbie i Kamieniec**.

Z dumą należy stwierdzić, iż nasz żarnowski „**Nicolaus**” jest ewenementem na rynku wydawniczym. **Prasoznawcy** twierdzą, iż nie ma takiego pisma, dostarczanego do wszystkich mieszkańców, w którym tak szczegółowo opisywana jest **przeszłość**, jak i gospodarcza **teraźniejszość** jednej gminy.